

2025/892

15.5.2025

ROZHODNUTÍ KOMISE (EU) 2025/892

ze dne 31. října 2024

o opatření SA.56399 a SA.56634 (2021/C) (ex 2020/FC), jež Francie zavedla ve prospěch podniku La Française des Jeux

(oznámeno pod číslem C(2024) 7735)

(Pouze francouzské znění je závazné)

(Text s významem pro EHP)

EVROPSKÁ KOMISE,

s ohledem na Smlouvu o fungování Evropské unie, a zejména na čl. 108 odst. 2 první pododstavec této smlouvy,

s ohledem na Dohodu o Evropském hospodářském prostoru, a zejména na čl. 62 odst. 1 písm. a) této dohody,

poté, co vyzvala zúčastněné strany k podání připomínek v souladu s těmito články ⁽¹⁾, a s ohledem na tyto připomínky,

vzhledem k těmto důvodům:

1. POSTUP

- (1) Dne 31. ledna 2020 obdržela Komise stížnost od sdružení *Association Française du Jeu en Ligne* (dále jen „sdružení AFJEL“) ⁽²⁾ týkající se údajného poskytování protiprávní státní podpory podniku La Française des jeux (dále jen „podnik FDJ“).
- (2) Dne 5. března 2020 obdržela Komise druhou stížnost na stejné téma od subjektu Betting and Gaming Council (Rada pro sázky a hazardní hry, dále jen „rada BGC“) ⁽³⁾.
- (3) Dne 26. července 2021 se Komise rozhodla zahájit řízení podle čl. 108 odst. 2 Smlouvy o fungování Evropské unie (dále jen „Smlouva o fungování EU“) ve věci údajného opatření podpory, kterým byla udělena zajištěná výlučná práva na dobu 25 let za nedostatečnou odměnu (dále jen „rozhodnutí o zahájení řízení“). Toto rozhodnutí oznámila Francii dne 27. července 2021.
- (4) Rozhodnutí Komise o zahájení řízení bylo dne 3. prosince 2021 zveřejněno v *Úředním věstníku Evropské unie*. Komise vyzvala zúčastněné strany, aby předložily připomínky k údajnému opatření podpory.
- (5) Francie předložila své připomínky dne 3. listopadu 2021. Komise obdržela písemné připomínky podniku FJD dne 3. ledna 2022. Dne 3. ledna 2022 obdržela také písemné připomínky ze strany podniku BETCLIC entreprises limited (dále jen „podnik BETCLIC“), Union des blessés de la face et de la tête (dále jen „sdružení UBFT“) a Fédération Nationale André Maginot (dále jen „federace FNAM“). Dne 12. ledna 2022 obdržela Komise písemné připomínky od sdružení AFJEL a dne 18. ledna 2022 od rady BGC. Dne 20. ledna 2022 obdržela Komise připomínky sdružení European Gaming and Betting Association (dále jen „sdružení EGBA“).
- (6) V dopisech ze dne 31. ledna 2022 a 15. února 2022 předala Komise připomínky zúčastněných stran k rozhodnutí o zahájení řízení Francii a dala jí možnost reagovat. Komise obdržela odpověď Francie v dopise ze dne 19. dubna 2022.

⁽¹⁾ Úř. věst. C 487, 3.12.2021, s. 13 – Octroi supposé d'aide d'État illégale à la Française des Jeux – Výzva k podání připomínek podle čl. 108 odst. 2 Smlouvy o fungování Evropské unie.

⁽²⁾ Sdružení AFJEL je oborové sdružení zastupující většinu provozovatelů online sportovních sázek s licencí ve Francii.

⁽³⁾ Rada BGC zastupuje 90 % odvětví sázek a hazardních her ve Spojeném království. Zastupuje zejména provozovatele her online, kteří tam mají licenci.

- (7) V e-mailech ze dne 23. února 2022, 2. května 2022, 8. července 2022, 10. listopadu 2022, 17. listopadu 2022, 6. ledna 2023, 8. března 2023, 13. března 2023, 20. března 2023, 28. dubna 2023, 23. června 2023, 13. září 2023, 29. září 2023, 26. října 2023, 14. prosince 2023, 22. ledna 2024, 23. ledna 2024, 2. února 2024, 12. března 2024, 22. dubna 2024, 28. dubna 2024, 16. května 2024, 17. června 2024, 18. září 2024 a 21. října 2024 poskytl zástupce sdružení AFJEL a rady BGC doplňující informace a dne 9. června 2022 a 27. září 2022 vedl jednání s Komisí.
- (8) Dne 17. července a 23. října 2024 obdržela Komise od francouzských orgánů doplňující informace.
- (9) Dne 27. října 2022 Komise jednala s francouzským vnitrostátním orgánem pro hazardní hry (dále jen „orgán ANJ“). Dne 12. listopadu 2022 byly orgánu ANJ položeny další otázky, na které odpověděl dne 27. února 2023.

2. POPIS PODNIKU FDJ A FRANCOUZSKÉHO TRHU S HAZARDNÍMI HRAMI

2.1. Podnik FDJ, příjemce údajné podpory

- (10) Podnik FDJ je předním provozovatelem hazardních her ve Francii a druhým největším provozovatelem loterií v Evropě. Má síť více než 29 000 prodejních míst ve více než 11 000 obcích a zaměstnává téměř 3 000 lidí ⁽⁴⁾.
- (11) V roce 2023 vykázal podnik FDJ obrát ve výši 2,621 miliardy EUR, EBITDA ve výši 656,8 milionu EUR a čistý zisk 425,1 milionu EUR. Jeho hrubé příjmy z hazardních her činily 6,7104 miliardy EUR ⁽⁵⁾.
- (12) Podnik FDJ je ve Francii zavedeným provozovatelem hazardních her. Dne 9. listopadu 1978 udělil stát výlučná práva na pořádání a provozování národní loterie podniku Société de la Loterie nationale et du Loto national, ze kterého se v roce 1991 stal podnik FDJ ⁽⁶⁾. Dne 1. dubna 1985 mu byla udělena výlučná práva na provozování sportovních sázek (kromě dostihových sázek) ⁽⁷⁾.
- (13) Dne 12. května 2010 Francie zákonem č. 2010-476 liberalizovala odvětví hazardních her online. Od tohoto data jsou tedy trhy s dostihovými sázkami, sportovními sázkami online a pokerovými hrami online otevřeny hospodářské soutěži. Podnik FDJ má stále monopolní postavení na trhu loterií (losování výher a hry s okamžitým výsledkem) a na trhu sportovních sázek v místě prodeje (kromě dostihových sázek) ⁽⁸⁾.
- (14) Trh s hazardními hrami ve Francii byl reformován dne 22. května 2019 (viz oddíl 2.2).
- (15) Regulační akty, na jejichž základě byla udělena výlučná práva uvedena ve 12. bodě odůvodnění, byly zrušeny dne 23. června 2020 ⁽⁹⁾.

⁽⁴⁾ Tyto informace jsou k dispozici v integrované zprávě podniku FDJ za rok 2023: <https://www.fdjunited.com/2024/03/discover-the-2023-edition-of-the-fdj-groups-annual-integrated-report/>.

⁽⁵⁾ Konsolidovaná účetní závěrka podniku FDJ za rok 2023: <https://www.groupefdj.com/publications-et-resultats/>.

⁽⁶⁾ Tato výlučná práva byla udělena nařízením č. 78-1067 ze dne 9. listopadu 1978 o pořádání a provozování národní loterie a národní hry Loto. Podmínky výkonu těchto práv byly upřesněny v dohodě podepsané dne 29. prosince 1978 mezi státem a podnikem Société de la Loterie nationale et du Loto national.

⁽⁷⁾ Tato výlučná práva byla udělena nařízením č. 85-390 ze dne 1. dubna 1985 o pořádání a provozování sportovní hry Loto. Dohoda ze dne 29. prosince 1978 (viz výše) byla změněna tak, aby odrážela rozšířený rozsah udělených výlučných práv. Následně byla znovu pozměněna, aby mimo jiné stanovila: i) rozšíření rozsahu udělených výlučných práv; ii) změnu doby trvání dohody (původně se vztahovala na dobu 30 let, poslední změnou ze dne 9. března 2006 byla dohoda prodloužena na dobu neurčitou); iii) změny týkající se podmínek likvidace podniku, zejména pokud jde o odškodnění, pokud by podnik na základě nařízení pozbyl pověření pořádat a provozovat hry na základě výlučných práv.

⁽⁸⁾ Podrobný popis právního rámce platného před reformou ze dne 22. května 2019 viz oddíl 2.2 rozhodnutí o zahájení řízení.

⁽⁹⁾ Nařízení č. 78-1067 ze dne 9. listopadu 1978 a č. 85-390 ze dne 1. dubna 1985 byla zrušena dne 23. června 2020. Dohoda založená na nařízeních č. 78-1067 ze dne 9. listopadu 1978 a č. 85-390 ze dne 1. dubna 1985 byla ukončena.

2.2. Reforma hazardních her ve Francii

- (16) Dne 22. května 2019 přijaly francouzské orgány zákon č. 2019-486 o růstu a transformaci podniků (dále jen „zákon PACTE“) a dne 2. října 2019 přijaly usnesení č. 2019-1015 o reformě právní úpravy hazardních her (dále jen „usnesení z roku 2019“). K doplnění těchto dvou regulačních aktů bylo přijato několik nařízení⁽¹⁰⁾.
- (17) Těmito akty Francie zprivatizovala podnik FDJ a reformovala právní úpravu hazardních her.
- (18) Reforma právní úpravy hazardních her („reforma zákona PACTE“) se zaměřila na dva hlavní prvky: i) udělení výlučných práv podniku FDJ na dobu 25 let na provozování loterijních her poskytovaných offline a online a sportovních sázek v místě prodeje za odměnu ve výši 380 milionů EUR⁽¹¹⁾ a ii) zdanění sportovních sázek⁽¹²⁾.

3. ZAHÁJENÍ FORMÁLNÍHO VYŠETŘOVACÍHO ŘÍZENÍ

- (19) Jak je uvedeno v 1. a 2. bodě odůvodnění, Komise obdržela dvě stížnosti týkající se údajného poskytnutí protiprávní státní podpory podniku FDJ: jednu podalo dne 31. ledna 2020 sdružení AFJEL a druhou podala dne 5. března 2020 rada BGC. Obě stížnosti měly stejný předmět⁽¹³⁾.

3.1. Popis opatření, které je předmětem formálního vyšetřovacího řízení

- (20) V důsledku změn provedených zákonem PACTE musel podnik FDJ zaplatit státu odměnu ve výši 380 milionů EUR za provozování loterijních her poskytovaných offline a online a sportovních sázek v místě prodeje. Zásada, z níž tato odměna vychází, byla stanovena v čl. 137 odst. IV bodě 1 zákona PACTE a upřesněna v článku 17 usnesení z roku 2019 (které stanovilo, že výše platby se stanoví po souhlasu Komise pro majetkové účasti a převody (Commission des participations et des transferts) ve specifikacích požadovaných podle článku 16).
- (21) K vyčíslení odměny ve výši 380 milionů EUR, kterou má podnik FDJ uhradit (dále jen „odměna“ nebo „poplatek“), použily francouzské orgány diferenční metodu: porovnaly teoretickou hodnotu budoucích výlučných práv podniku FDJ (od roku 2019) ve dvou scénářích: před reformou provedenou zákonem PACTE (srovnávací scénář před přijetím zákona PACTE) a po reformě (s přihlédnutím ke skutečnému dopadu zákona PACTE).

⁽¹⁰⁾ Zejména nařízení č. 2019-1060 ze dne 17. října 2019, kterým se stanoví podrobná opatření pro státní kontrolu podniku FDJ.

⁽¹¹⁾ Viz oddíl 2.3.1 rozhodnutí o zahájení řízení: Článek 137 zákona PACTE stanoví, že se podniku FDJ udělují výlučná práva na omezenou dobu, a usnesení z roku 2019 rozsah těchto práv upřesňuje (články 7 a 8 tohoto usnesení), stanoví podmínky jejich výkonu a dobu jejich trvání, tj. 25 let od zveřejnění zákona PACTE (článek 15 tohoto usnesení). Článek 3 nařízení č. 2019-1060 ze dne 17. října 2019, kterým se stanoví podrobná pravidla pro přísnou státní kontrolu nad podnikem FDJ, stanoví odměnu, kterou má podnik FDJ zaplatit za udělená výlučná práva, na 380 milionů EUR.

Podmínky výkonu výlučných práv upřesňuje dohoda uzavřená dne 17. října 2019 mezi státem a podnikem FDJ.

⁽¹²⁾ Viz oddíl 2.3.2 rozhodnutí o zahájení řízení: V čl. 138 odst. I, III a IV zákona PACTE byl změněn základ daně (hrubý příjem z hazardních her místo vsazené částky) a použitelné sazby tří zvláštních daní uložených provozovatelům sportovních sázek ve Francii.

⁽¹³⁾ Kromě udělení výlučných práv na dobu 25 let za nedostatečnou odměnu (380 milionů EUR) se stížnosti týkaly také i) výslovné a neomezené záruky, tj. že podnik FDJ neztratí svá výlučná práva nebo licenci ani v případě závažného pochybení, a ii) zvýhodněného daňového režimu pro podnik FDJ v případě sportovních sázek v místě prodeje ve srovnání s provozovateli her online. Ani jedno z těchto opatření (údajná záruka nebo údajné daňové zvýhodnění) nespadlo do oblasti působnosti rozhodnutí o zahájení řízení. Pokud jde o údajnou záruku, Komise v rozhodnutí o zahájení řízení uvedla, že tato záruka vedla k dalšímu zajištění výlučných práv udělených podniku FDJ. To přineslo podniku FDJ výhodu, neboť se zvýšila hodnota výlučných práv, která musela být odhadnuta a zohledněna při výpočtu odměny za výlučná práva. Komise proto považovala za nezbytné při posuzování poplatku analyzovat zajištění práv. Pokud jde o údajné daňové zvýhodnění, Komise shledala, že daňový status podniku FDJ byl nepřímým zohledněn při posuzování poplatku, neboť při kontrole výše odměny za výlučná práva byly vzaty v potaz všechny finanční výhody udělené podniku FDJ.

- (22) Podle podrobné finanční zprávy francouzských orgánů ze dne 13. září 2019 byla teoretická hodnota výlučných práv podniku FDJ před reformou těchto práv zákonem PACTE odhadnuta na [...] * až [...] milionů EUR. Podle názoru francouzských orgánů by reforma tuto teoretickou hodnotu ovlivnila:
- a) negativně, neboť výlučná práva byla omezena na dobu 25 let, zatímco dříve byla udělena na dobu neurčitou (což představuje snížení hodnoty odhadované ve finanční zprávě na [...] až [...] milionů EUR);
 - b) pozitivně, neboť výlučná práva byla zajištěna ⁽¹⁴⁾ a daňový rámec byl stabilnější ⁽¹⁵⁾, což vedlo k méně rizikovému podnikatelskému plánu než v případě předchozích ustanovení (což představuje zvýšení hodnoty odhadované ve finanční zprávě na [...] až [...] milionů EUR);
 - c) negativně – vzhledem ke kombinovaným účinkům změny zdanění v průběhu podnikatelského plánu a dalším dodatečným nákladům, které podniku FDJ vznikly v důsledku zákona PACTE, např. pojištění rizika protistrany a marketingové náklady (což představuje snížení hodnoty odhadované ve finanční zprávě na [...] mil. EUR).
- (23) Teoretická hodnota výlučných práv podniku FDJ po reformě zákona PACTE byla tedy odhadnuta na [...] EUR (potenciálně se pohybuje mezi [...] a [...] EUR v závislosti na váženém průměru nákladů kapitálu a příjmech z výlučných práv).
- (24) Francouzské orgány proto odhadly, že odměna, kterou má podnik FDJ uhradit za svá výlučná práva, se pohybuje mezi 121 a 748 milionů EUR ⁽¹⁶⁾, což odpovídá finančnímu dopadu zákona PACTE.
- (25) Poté, co Komise pro majetkové účasti a převody (dále jen „komise CPT“) vydala své stanovisko, dospěly francouzské orgány k závěru, že podnik FDJ bude muset zaplatit odměnu ve výši 380 milionů EUR, která odráží spravedlivý odhad rozdílu mezi teoretickou hodnotou výlučných práv podniku FDJ před reformou provedenou zákonem PACTE a teoretickou hodnotou těchto práv po reformě.

3.2. Rozhodnutí o zahájení řízení

- (26) V rozhodnutí o zahájení řízení Komise zpochybnila přístup francouzských orgánů (diferenční metoda) a to, zda poplatek odpovídá tržní ceně. Pokud by tomu tak nebylo, podnik FDJ by měl konkurenční výhodu.
- (27) Komise uvedla, že v rozhodnutí o řeckém provozovateli OPAP (dále jen „precedent ve věci OPAP“) ⁽¹⁷⁾ považovala podporu za slučitelnou s tržní cenou, neboť stát držitel práva umožnil pouze přiměřený výnos ⁽¹⁸⁾. V tomto rozhodnutí rovněž uvedla, že vhodnou metodou pro stanovení přiměřeného zisku je metoda diskontovaných peněžních toků ⁽¹⁹⁾.
- (28) V rozhodnutí o zahájení řízení Komise uvedla, že francouzské orgány sice použily metodu peněžních toků k vyčíslení odměny, kterou má uhradit podnik FDJ, ale odchýlily se od přístupu, který použily řecké orgány u precedentu ve věci OPAP. Na základě diferenční metody vycházely ze srovnání teoretické hodnoty výlučných práv podniku FDJ před reformou zákona PACTE a teoretické hodnoty těchto práv po reformě, zatímco přístup použitý ve věci OPAP zohledňoval budoucí výnosy generované po dobu trvání licence.

(*) Důvěrné informace

⁽¹⁴⁾ Dříve mohl regulátor výhody těchto práv podniku FDJ kdykoli odebrat, zatímco nyní jsou podniku FDJ přiznána ze zákona a odejmout je může pouze zákonodárce.

⁽¹⁵⁾ Odvody státu byly dříve stanovovány každoročně. V důsledku toho stát podniku FDJ odvody často měnil, čímž vytvářel nejistotu ohledně jeho ziskovosti.

⁽¹⁶⁾ Orientační rozpětí po aktualizaci podnikatelského plánu podniku FDJ.

⁽¹⁷⁾ Viz rozhodnutí Komise ze dne 4. ledna 2013 ve věci SA.33988 (Úř. věst. C 1, 4.1.2013, s. 7), 28., 29. a 32 bod odůvodnění, potvrzené rozsudkem Tribunálu ze dne 8. ledna 2015, Club Hotel Loutraki a další v. Komise, T-58/13, ECLI:EU:T:2015:1, a rozsudkem Soudního dvora ze dne 21. prosince 2016, Club Hotel Loutraki a další v. Komise, C-131/15 P, ECLI:EU:C:2016:989.

⁽¹⁸⁾ Minimální výnos potřebný k pokrytí provozních a kapitálových nákladů vyplývajících z výkonu práv a přiměřený zisk.

⁽¹⁹⁾ Diskontované peněžní toky jsou metodou používanou k odhadu hodnoty aktiva nebo podniku diskontováním očekávaných budoucích peněžních toků na jejich současnou hodnotu. Tato metoda zohledňuje čas a riziko spojené s těmito budoucími toky.

- (29) Komise zpochybnila skutečnost, že by si podnik FDJ po reformě zákona PACTE ponechal pouze přiměřený výnos, protože metoda výpočtu předložená Francií zachovávala výnosy před reformou, aniž by bylo uvedeno, zda tyto výnosy samy o sobě byly přiměřené.
- (30) Komise rovněž zpochybnila stanovisko francouzských orgánů, podle kterého bylo možné vliv omezeného počtu změn zákona PACTE na hodnotu výlučných práv posoudit pomocí diferenční metody, protože mezi situací před a po reformě byla kontinuita. Předběžný názor Komise byl, že výlučná práva podniku FDJ před zákonem PACTE nebyla zajištěná a mohla být zrušena. Na tomto základě zpochybnila oprávněnost použití diferenční metody. Komise rovněž zpochybnila věrohodnost nároku podniku FDJ na odškodnění na základě objektivní odpovědnosti státu, pokud by byla výlučná práva v budoucnu zrušena.
- (31) I za předpokladu, že by diferenční metoda byla oprávněná, Komise rovněž zpochybnila hodnotu výlučných práv před přijetím zákona PACTE a po jeho přijetí, jak ji pro tento výpočet odhadla Francie.
- (32) Nakonec Komise obecněji poukázala na to, že odměna ve výši 380 milionů EUR se zdá být nízká ve srovnání s odměnou, kterou podnik OPAP platí za menší řecký trh a omezenější práva.
- (33) Komise v rozhodnutí o zahájení řízení uvedla, že kromě těchto pochybností o existenci výhody se zdají být splněna všechna ostatní kritéria pro klasifikaci opatření jako státní podpory. Komise sdělila, že pokud by se potvrdila konkurenční výhoda a opatření by bylo klasifikováno jako státní podpora, neměla by k dispozici důkazy, jež by jí umožnily dospět k závěru, že je opatření slučitelné s vnitřním trhem.

4. PŘIPOMÍNKY ZÚČASTNĚNÝCH STRAN

- (34) Dvě zúčastněné strany se vyjádřily k rozhodnutí o zahájení řízení na podporu francouzských orgánů (podnik FDJ a sdružení UBFT / federace FNAM), zatímco čtyři zúčastněné strany ve svých připomínkách potvrdily pochybnosti vyjádřené Komisí v rozhodnutí o zahájení řízení (sdružení EGBA, rada BGC, sdružení AFJEL, podnik BETCLIC).

4.1. Strany podporující francouzské orgány

4.1.1. PODNIK FDJ

- (35) Podnik FDJ nejprve zpochybnil tvrzení Komise, podle kterého práva vyplývající ze zákona PACTE představují nová práva, a tvrdil, že práva po přijetí zákona PACTE jsou pokračováním práv před přijetím zákona PACTE.
- (36) Za prvé, podnik FDJ tvrdil, že zákon PACTE nezrušil práva, jež mu byla udělena před přijetím zákona PACTE, že mu je tedy znovu neudělil. Práva po přijetí zákona PACTE považoval za pokračování práv před přijetím zákona PACTE, což bylo potvrzeno v parlamentní přípravné zprávě k zákonu PACTE, v níž se uvádí, že výlučná práva byla zachována⁽²⁰⁾. Podnik FDJ uvedl, že z posouzení dopadů návrhu zákona ze dne 18. června 2018⁽²¹⁾ jasně vyplývá, že účelem reformy bylo pouze zachovat přísnou státní kontrolu nad privatizovanou společností a vyjasnit některá provozní opatření.
- (37) Za druhé, podnik FDJ tvrdil, že rozsah práv vyplývajících ze zákona PACTE zůstal nezměněn, jak je uvedeno v parlamentních dokumentech⁽²²⁾. Tvrdil, že nový regulační rámec stanovený v reformě z roku 2019 pouze vyjasňuje a upřesňuje již existující opatření tím, že zavádí přesné definice provozovaných her, aniž by měnil jejich rozsah.
- (38) Za třetí, v reakci na 101. bod odůvodnění rozhodnutí o zahájení řízení podnik FDJ uvedl, že výlučná práva vyplývající ze zákona PACTE nemají nové charakteristiky.

⁽²⁰⁾ Zpráva č. 1088 ze dne 15. září 2018 jménem zvláštního parlamentního výboru pověřeného posouzením návrhu zákona PACTE, kterou vypracovali pan Barrot, paní Dubost, paní Lebec a pan Sommer, s. 799.

⁽²¹⁾ Posouzení dopadů návrhu zákona o růstu a transformaci podniků, 18. června 2018, s. 440.

⁽²²⁾ Viz informační zpráva hospodářského výboru o provádění zákona č. 2019-486 ze dne 22. května 2019 o růstu a transformaci podniků: https://www.assemblee-nationale.fr/dyn/15/rapports/cion-eco/l15b2619_rapport-information.

- (39) Za čtvrté tvrdil, že zákon PACTE pouze změnil „právní nástroj“ pro používání výlučných práv v kontextu privatizace podniku FDJ. Jinými slovy, výlučná práva, která dříve vyplývala z regulačních předpisů, nyní vyplývají z právního předpisu.
- (40) Podnik FDJ pak zpochybnil skutečnost, že práva před přijetím zákona PACTE nebyla zajištěna.
- (41) Za prvé uvedl, že francouzské právo uznává zásadu aktů, které zakládají zrušitelná práva, jejichž zrušení vede k nároku na odškodnění.
- (42) Za druhé tvrdil, že práva z doby před přijetím zákona PACTE spadají do této kategorie a že podniku FDJ by bylo přiznáno odškodnění, pokud by byla zrušena.
- (43) Za třetí uvedl, že práva po přijetí zákona PACTE nejsou nezczizitelná a že podle tohoto zákona je možné výlučná práva podniku FDJ odejmout.
- (44) Dále podnik FDJ zmínil, že odměna za výlučná práva podle zákona PACTE není nižší než odměna za výlučná práva podniku OPAP.
- (45) Za prvé tvrdil, že 300 milionů EUR z odměny 375 milionů EUR ve věci OPAP je ve skutečnosti částka, kterou podnik OPAP zaplatil v roce 2011 jako zálohu na část odvodů státu, které má uhradit za období 2020–2030, a že za odměnu za výlučná práva je třeba považovat pouze zbývajících 75 milionů EUR.
- (46) Za druhé podnik FDJ uvedl, že musel zaplatit vyšší zvláštní odvody státu ⁽²³⁾ než podnik OPAP (2,5krát vyšší odvody podniku FDJ v letech 2011–2020) a že jeho čistý zisk byl v tomto období mnohem nižší než zisk podniku OPAP (1,3 miliardy EUR podniku FDJ ve srovnání s 2,4 miliardy EUR podniku OPAP).
- (47) Nakonec podnik FDJ uvedl, že před přijetím zákona PACTE byla jeho práva od roku 2006 časově neomezená a mohla mu být v té době odňata pouze v případě, že mu stát poskytl odškodnění.

4.1.2. SDRUŽENÍ UBFT/FNAM

- (48) Tato dvě sdružení zpochybnila tvrzení Komise, podle kterého nebyla práva podniku FDJ v době před přijetím zákona PACTE zajištěná a mohla být zrušena ⁽²⁴⁾. Tvrdila, že práva nemohou být zpochybněna náhle a bez odškodnění. Uvedla, že výlučná práva byla při mnoha příležitostech potvrzena vládou (během liberalizace v roce 2010) a francouzskými soudy (Státní rada a kasační soud v roce 2000 ⁽²⁵⁾, 2007 ⁽²⁶⁾, 2009 ⁽²⁷⁾, 2011 ⁽²⁸⁾ a 2013 ⁽²⁹⁾), a poukázala na to, že v roce 2017 Komise ukončila různá řízení o nesplnění povinností a stížnosti týkající se hazardních her.
- (49) Obě sdružení rovněž zpochybnila tvrzení Komise, podle kterého by v případě zrušení práv podnik FDJ nemohl žádat o odškodnění. Francouzské soudy by podle nich považovaly zrušení práv za závažné a výjimečné, a tudíž by zakládalo právo na odškodnění. Upozornila, že existuje precedent, podle kterého bylo odškodnění poskytnuto poté, co stát zrušil výlučná loterijní práva ⁽³⁰⁾.

⁽²³⁾ Konkrétně se jedná o příspěvky na sociální zabezpečení (CSG – obecný sociální příspěvek, CRDS – příspěvek na úhradu sociálního dluhu), daňové a sociální odvody ze sportovních sázek, odvod na rozvoj sportu, DPH, kolkovné.

⁽²⁴⁾ Viz 109. bod odůvodnění rozhodnutí o zahájení řízení.

⁽²⁵⁾ Státní rada, 15. května 2000, *Confédération française des professionnels en jeux automatiques*, č. 202666.

⁽²⁶⁾ Státní rada, 12. března 2007, *Syndicat des casinos modernes de France*, č. 295882.

⁽²⁷⁾ Kasační soud, trestní senát, 3. června 2009, č. 08-82.941.

⁽²⁸⁾ Státní rada, 30. prosince 2011, *Stanley International Betting Limited*, č. 330604.

⁽²⁹⁾ Státní rada, 10. července 2013, *Stanley International Betting Limited*, č. 357359.

⁽³⁰⁾ V roce 1975 bylo sdružení GIE Prelo, jehož součástí byla sdružení UBFT a FNAM, uděleno výlučné právo provozovat hru Loto po dobu deseti let. V roce 1978 se však stát rozhodl sdružení GIE Prelo jeho práva odebrat a pověřit provozováním národní hry Loto a národní loterie podnik Société de la Loterie Nationale et du Loto national (dále jen „podnik SLNL“). Odnětí práv vedlo k odškodnění členů sdružení GIE Prelo: bylo jim alokováno i) 49 % kapitálu za nominální vklad ve výši [...] milionů EUR a ii) provize z vkladů do hry Loto. Podle sdružení UBFT a federace FNAM obdrželi bývalí členové sdružení GIE Prelo v letech 1979 až 2008 jako odškodnění za částečnou ztrátu svých výlučných práv na loto, s přihlédnutím k inflaci, přibližně [...] milionů EUR.

- (50) Na rozdíl od tvrzení Komise v rozhodnutí o zahájení řízení ⁽³¹⁾ se navíc domnívají, že podnik FDJ od roku 1978 platil státu odměnu za svá výlučná práva ve formě daní a nedaňových odvodů. Podnik FDJ zaplatil státu v letech 1978–2019 formou zvláštních odvodů z her několik desítek miliard; v roce 1983 stát jednostranně odčerpал částku ve výši [...] milionů FRF a v roce 1985 [...] milionů FRF; od roku 1988 do roku 2017 podnik FDJ vyplácel [...] ze svého rozdělitelného zisku akcionářům, z čehož 72 % připadlo státu.

4.2. Strany považující pochybnosti vyjádřené v rozhodnutí o zahájení řízení za opodstatněné

4.2.1. SDRUŽENÍ EGBA

- (51) S odvoláním na precedent ve věci OPAP sdružení EGBA uvedlo, že odměna, kterou podnik FDJ zaplatil za výlučná práva, byla nedostatečná.
- (52) Sdružení EGBA podotklo, že odměna, kterou má podnik FDJ zaplatit, je výrazně nižší než čistá současná hodnota výlučných práv, takže její výnos převyšuje přiměřený zisk. Sdružení EGBA uvedlo, že metoda, kterou francouzské orgány použily ke stanovení odměny (diferenční metoda), a jejich odhady (hodnota práv před zákonem PACTE a po něm) jsou nesprávné.
- (53) Shledalo, že všechny pochybnosti vyjádřené Komisí v rozhodnutí o zahájení řízení a uvedené v 26.–32. bodě odůvodnění tohoto rozhodnutí jsou opodstatněné.

4.2.2. SDRUŽENÍ AFJEL / RADA BGC

- (54) Sdružení AFJEL a rada BGC tvrdily, že odměna 380 milionů EUR, kterou má podnik FDJ zaplatit za výlučná práva na dobu 25 let (2019–2044), je nedostatečná.
- (55) Sdružení AFJEL a rada BGC trvaly na svém tvrzení, že odměna ve výši 380 milionů EUR neodpovídá tržní ceně. Za prvé uvedly, že metoda použitá k výpočtu poplatku byla nesprávná, neboť byla v rozporu s precedentskem ve věci OPAP. Zpochybnil argument francouzských orgánů, podle kterého jsou práva podniku FDJ po přijetí zákona PACTE pokračováním jeho práv před přijetím zákona PACTE a nepředstavují nová práva: podle jejich názoru zákon PACTE zavedl nový právní rámec, který zahrnuje zásadní změny oproti právní úpravě před přijetím zákona PACTE. Rovněž byly toho názoru, že odměna by měla být vypočtena s přihlédnutím ke všem protiprávním podporám obdržným v období 2010–2019. Za druhé uvedly, že podnik FDJ nemá nárok na odškodnění, pokud by mu byla výlučná práva odebrána. Za třetí argumentovaly tím, že odměna nebyla správně odhadnuta, neboť francouzské orgány nesprávně předpokládaly, že reforma může mít na podnik FDJ negativní dopad. Ve skutečnosti byly výlučná práva, která podnik FDJ využíval, a z nich plynoucí příjmy potvrzeny a zajištěny, a dokonce rozšířeny, přičemž podnik zároveň těžil z výhodnějšího daňového režimu. Za čtvrté, Francie podle nich do hodnoty nezahrnula rozšířený rozsah herních příležitostí nabízených podniku FDJ na základě výlučných práv po přijetí zákona PACTE.

4.2.3. PODNIK BETCLIC

- (56) Ve svých připomínkách podnik BETCLIC informoval Komisi o probíhajících řízeních před Státní radou, jejichž cílem je zpochybnit nařízení přijatá na základě usnesení z roku 2019 (viz 16. bod odůvodnění tohoto rozhodnutí).
- (57) Podnik BETCLIC předal Komisi žádosti podané Státní radě, v nichž s odvoláním na precedent ve věci OPAP tvrdil, že odměna zaplacená podnikem FDJ za výlučná práva je nedostatečná.

⁽³¹⁾ Viz 98. bod odůvodnění rozhodnutí o zahájení řízení.

5. PŘIPOMÍNKY FRANCOUZSKÝCH ORGÁNŮ

- (58) Na dopisy Komise ze dne 25. února 2020 a 13. března 2020 odpověděly francouzské orgány dne 26. května 2020. Dne 3. listopadu 2021 předložily připomínky k rozhodnutí o zahájení řízení ze dne 26. července 2021 a dne 22. dubna 2022 zaslaly doplňující připomínky.
- (59) Za prvé, francouzské orgány tvrdily, že zákon PACTE nezrušil práva a neudělil nová, ale změnil právní rámec pro práva, která podnik FDJ již měl. Podle jejich názoru v zákoně PACTE i) držitel práv (podnik FDJ), právní povaha výlučných práv a jejich rozsah zůstaly nezměněny; ii) byla zkrácena pouze doba trvání práv (z neomezené doby trvání na 25 let) a iii) byl zpřísněn právní rámec, zejména pokud jde o daňový režim a vytvoření regulačního orgánu, a vyjasněn rozsah práv. Francouzské orgány se opíraly o obecnou analýzu zákona PACTE, která vycházela z parlamentních dokumentů ⁽³²⁾ a stanovisek Státní rady ⁽³³⁾, o časový rozvrh vstupu různých změn výlučných práv v platnost, k nimž došlo k různým datům, a o výklad souhlasu komise CPT s finančním plněním, které má podnik FDJ podle zákona PACTE zaplatit ⁽³⁴⁾.
- (60) Za druhé, pokud jde o odměnu za výlučná práva, francouzské orgány byly toho názoru, že nebyla podhodnocena tím, že bylo finanční plnění podniku FDJ vypočteno pomocí diferenční metody.
- (61) Podotkly, že metoda odhadu odměny není srovnatelná s metodou v precedentu ve věci OPAP, protože podnik FDJ před přijetím zákona PACTE požíval výlučných práv na neomezenou dobu. Navíc mu nebyla udělena nová výlučná práva, ale jeho stávající práva byla zajištěna a časově omezena. Kromě toho se domnívaly, že hodnota zajištěných výlučných práv podniku FDJ byla zohledněna při výpočtu finančního plnění.
- (62) Za třetí, francouzské orgány tvrdily, že podle diferenční metody nebyla teoretická hodnota práv po přijetí zákona PACTE podhodnocena, protože zákon neposkytl podniku FDJ příležitost vyvinout nové hry.
- (63) Francouzské orgány uvedly, že poplatek byl nezávisle odhadnut komisí CPT na základě přístupu zahrnujícího více kritérií, který používal objektivní metody a vycházel ze zpráv vypracovaných bankami, které francouzskému státu poskytly poradenství.
- (64) Za čtvrté, francouzské orgány připomněly, že ačkoli před přijetím zákona PACTE nebyla formálně zaplacená žádná odměna podle zákona PACTE, podnik FDJ od svého vzniku odváděl státu značné částky prostřednictvím odvodů ze vsazených částek.
- (65) Rovněž tvrdily, že věc podniku FDJ nelze srovnávat s věcí OPAP, v rámci níž byla udělena nová práva a prodloužena práva, jejichž platnost měla vypršet, zatímco ve věci podniku FDJ Francie pouze použila zákon PACTE ke změně práv, která byla podniku FDJ již udělena. Rovněž vyjádřily názor, podle něhož je odměna ve výši 380 milionů EUR srovnatelná s odměnou, kterou Komise schválila v precedentu ve věci OPAP. Francouzské orgány vypočítaly, že v poměru k příslušným hrubým příjmům podniků FDJ a OPAP z hazardních her ⁽³⁵⁾ byly poplatky účtované jednotlivým provozovatelům podobné, ne-li velmi podobné.
- (66) Za páté, francouzské orgány tvrdily, že dotyčné opatření neovlivňuje hospodářskou soutěž, protože podnik FDJ jako provozovatel s výlučnými právy má zákonný monopol, což znamená, že na trhu ani pro trh neexistuje žádná hospodářská soutěž. Francouzské orgány dále uvedly, že finanční výhoda podniku FDJ vyplývající z udělení výlučných práv pravděpodobně neztíží vstup provozovatelů z jiných členských států na francouzský trh, protože nesoutěží s hrami nabízenými podnikem FDJ v rámci výlučných práv.

⁽³²⁾ Viz parlamentní zprávy č. 1088 ze dne 15. září 2018 za zvláštní parlamentní výbor pověřený posouzením návrhu zákona PACTE a č. 254 za zvláštní senátní výbor pověřený posouzením návrhu zákona PACTE.

⁽³³⁾ Stanoviska Státní rady č. 394599 a č. 395021 ze dne 14. června 2018.

⁽³⁴⁾ Viz stanovisko Komise pro majetkové účasti a převody č. 2019-A.C.-1 ze dne 7. října 2019.

⁽³⁵⁾ Francouzské orgány vypočítaly, že výlučná práva podniku OPAP byla ve skutečnosti oceněna na pouhých 75 milionů EUR, což představovalo přibližně 4,8 % jeho hrubých příjmů z hazardních her v roce 2018 nebo 0,48 % ročně z koncese, zatímco 380 milionů EUR za zajištění výlučných práv podniku FDJ odpovídalo 7,4 % jeho hrubých příjmů z hazardních her v roce 2018 nebo 0,3 % ročně z koncese.

- (67) Za šesté, ve sdělení ze dne 15. dubna 2022 francouzské orgány připomněly, že zajištění výlučných práv podniku FDJ zákonem PACTE neznamena, že se tato práva stávají nezrušitelnými, neboť zákonodárce si ponechává pravomoc zrušit je před uplynutím jejich platnosti. Kromě toho zákon č. 2010-476 ze dne 12. května 2010, ve znění usnesení z roku 2019, již stanovil mechanismus, podle něhož může regulátor podniku FJD pozastavit nebo odejmout licence k provozování her z důvodu nedodržení schválených podmínek provozování her, a mechanismus, podle něhož může ministr pro rozpočet pozastavit nebo zakázat provozování hry z důvodů veřejné politiky. Tyto mechanismy se vztahovaly na všechny hry provozované podnikem FDJ v rámci jeho výlučných práv. Pozitivní dopad zajištění práv podle zákona PACTE spočíval v přechodu od výlučných práv, která byla dříve přidělena nařízení na dobu neurčitou, k výlučným právům uděleným zákonem na dobu maximálně 25 let (což vedlo ke snížení rizikové přírážky v rámci kapitálových nákladů podniku FDJ) a k zavedení stabilnějšího daňového rámce. Tento dopad zohlednila komise CPT v odhadu odměny, kterou má uhradit podnik FDJ. Francouzské orgány navíc poukázaly na to, že podle jejich názoru došlo díky reformě k výraznému zprísnění kontrol her nabízených podnikem FDJ a že rozsah jeho výlučných práv byl v důsledku zákona PACTE přesněji vymezen ⁽³⁶⁾.
- (68) Nakonec francouzské orgány informovaly Komisi o rozhodnutích Státní rady č. 436434, 436450, 436814, 436822, 436866, 436439, 436441 a 436449 ze dne 14. dubna 2023, kterými byly zamítnuty všechny žádosti stěžovatelů ⁽³⁷⁾ a kterými bylo zejména potvrzeno, že výlučná práva podniku FDJ nebyla přijetím zákona PACTE přerušena. Podle francouzských orgánů to potvrzuje jejich přístup k výpočtu odměny za výlučná práva pomocí diferenční metody.

6. POSOUZENÍ OPATŘENÍ

- (69) Podle čl. 107 odst. 1 Smlouvy o fungování Evropské unie „podpory poskytované v jakékoli formě státem nebo ze státních prostředků, které narušují nebo mohou narušit hospodářskou soutěž tím, že zvýhodňují určité podniky nebo určitá odvětví výroby, jsou, pokud ovlivňují obchod mezi členskými státy, neslučitelné s vnitřním trhem“.
- (70) Aby bylo dotyčné opatření klasifikováno jako státní podpora ve smyslu čl. 107 odst. 1 Smlouvy o fungování EU, musí splňovat tyto kumulativní podmínky:
- a) dotčené opatření je poskytnuto ze státních prostředků a je přičitatelné státu;
 - b) opatření poskytuje svému příjemci či svým příjemcům hospodářskou výhodu;
 - c) tato výhoda musí být selektivní a
 - d) dotčené opatření by muselo narušovat hospodářskou soutěž či představovat hrozbu v tomto směru a pravděpodobně ovlivňovat obchod mezi členskými státy.

6.1. Existence státní podpory

6.1.1. Pojmy „podnik“ a „hospodářská činnost“

- (71) Podle ustálené judikatury platí, že „pojem podnik zahrnuje jakýkoliv subjekt zabývající se hospodářskou činností bez ohledu na právní postavení tohoto subjektu nebo způsob jeho financování“ ⁽³⁸⁾. Označení konkrétního subjektu za podnik proto závisí zcela na povaze jeho činnosti. Soudní dvůr zastává názor, že „jakákoli činnost spočívající v nabízení zboží a služeb na daném trhu představuje hospodářskou činnost“ ⁽³⁹⁾.

⁽³⁶⁾ Podle francouzských orgánů neobsahovala právní úprava před přijetím zákona PACTE žádné ustanovení o maximálním počtu loteriijních her, které může podnik FDJ provozovat, zatímco zákon PACTE ano: celkem 140 loteriijních her s maximálním počtem 40 her offline a 100 her online (viz článek D.322-14 zákoníku vnitřní bezpečnosti).

⁽³⁷⁾ S výjimkou žádosti týkající se výše poplatku, u níž Státní rada rozhodla přerušit řízení až do rozhodnutí Komise.

⁽³⁸⁾ Rozsudek Soudního dvora EU ze dne 12. září 2000, Pavlov a další, spojené věci C-180/98 až C-184/98, ECLI:EU:C:2000:428, bod 74.

⁽³⁹⁾ Viz rozsudek Soudního dvora ze dne 16. června 1987, Komise v. Itálie, C-118/85, ECLI:EU:C:1987:283, bod 7; rozsudek Soudního dvora ze dne 18. června 1998, Komise v. Itálie, C-35/96, ECLI:EU:C:1998:303, bod 36; rozsudek Soudního dvora ze dne 12. září 2000, Pavlov a další, spojené věci C-180/98 až C-184/98, ECLI:EU:C:2000:428, bod 75.

- (72) Podnik FDJ poskytuje za úplaty loterijní hry (losování výher a hry s okamžitým výsledkem) a služby sportovních sázek (kromě dostihových sázek) na trhu s hazardními hrami (v tomto kontextu viz oddíl 2.1 tohoto rozhodnutí).
- (73) FDJ je tedy podnikem, který vykonává hospodářskou činnost ve smyslu čl. 107 odst. 1 Smlouvy o fungování EU.

6.1.2. Použití státních prostředků a přičitatelnost opatření státu

- (74) V souladu s čl. 107 odst. 1 Smlouvy o fungování EU mohou státní podporu představovat pouze opatření poskytovaná státem nebo ze státních prostředků. Poskytnutí výhody přímo nebo nepřímo ze státních prostředků a přičitatelnost takového opatření státu jsou dvěma samostatnými podmínkami, přičemž pro stanovení existence státní podpory musí být splněny obě dvě ⁽⁴⁰⁾.
- (75) Pokud jde o kritérium týkající se přičitatelnosti opatření státu, Komise konstatuje, že reforma výlučných práv byla zavedena prostřednictvím zákona PACTE, usnesení z roku 2019 a prováděcího nařízení č. 2019-1060 ze dne 17. října 2019 ⁽⁴¹⁾. Proto je opatření přičitatelné státu, protože zavedl předmětné právní akty.
- (76) Pokud jde o kritérium týkající se státních zdrojů, je nutné uvést, že pokud stát uděluje speciální práva, může jednat jako regulátor a může legitimně rozhodnout o tom, že nebude maximalizovat výnosy, jichž by jinak mohlo být dosaženo, aniž by toto spadalo do pravidel státní podpory, za předpokladu, že je se všemi dotčenými hospodářskými subjekty zacházeno v souladu se zásadou zákazu diskriminace a pokud existuje neodmyslitelná souvislost mezi dosažením účelu regulace a vzdáním se příjmů ⁽⁴²⁾. V takových případech musí být výběrová řízení založena na kritériích, která byla stanovena předem transparentním a nediskriminačním způsobem ⁽⁴³⁾. V uvedeném scénáři by držitelé práv nebyli příjemci státní podpory ve smyslu čl. 107 odst. 1 Smlouvy o fungování EU. Je však zřejmé, že tyto podmínky v daném případě nebyly splněny. Kromě toho je udělení výlučného práva ze své podstaty diskriminační, takže výše uvedené podmínky nemohou být splněny. Není nutné, aby došlo ke kladnému převodu prostředků, aby bylo možné konstatovat, že jsou zapojeny státní prostředky. Odmítnutí příjmů, které by jinak bylo nutno odvést státu, představuje převod státních prostředků ⁽⁴⁴⁾.
- (77) Dotčené opatření je proto přičitatelné francouzskému státu a bylo uděleno ze státních prostředků.

⁽⁴⁰⁾ Viz například rozsudek Soudního dvora ze dne 16. května 2002, Francie v. Komise (Stardust), C-482/99, ECLI:EU:C:2002:294, bod 24; rozsudek Soudu prvního stupně ze dne 5. dubna 2006, Deutsche Bahn v. Komise, T-351/02, ECLI:EU:T:2006:104, bod 103.

⁽⁴¹⁾ V této souvislosti viz 16. až 18. bod odůvodnění tohoto rozhodnutí.

⁽⁴²⁾ V tomto smyslu viz rozhodnutí Komise ze dne 20. července 2004 o státní podpoře NN 42/2004 – Francie – Úprava výše poplatků, které mají zaplatit Orange a SFR za licence UMTS (Úř. věst. C 275, 8.11.2005, s. 3), 28., 29. a 30. bod odůvodnění, které potvrdily soudy Unie (rozsudek Soudu prvního stupně ze dne 4. července 2007, Bouygues SA v. Komise, T-475/04, ECLI:EU:T:2007:196, body 108 až 111 a 123; a rozsudek Soudního dvora ze dne 2. dubna 2009, Bouygues a Bouygues Télécom v. Komise, C-431/07 P, ECLI:EU:C:2009:223, body 94 až 98 a 125). V této věci, která se týkala udělení licencí na rádiové frekvence UMTS, stát zároveň zastával úlohu regulátora telekomunikací a úlohu správce těchto veřejných zdrojů a sledoval cíle v oblasti regulace stanovené ve směrnici Evropského parlamentu a Rady 97/13/ES ze dne 10. dubna 1997 o společném rámci pro obecná povolení a individuální licence v oblasti telekomunikačních služeb (Úř. věst. L 117, 7.5.1997, s. 15). Soudy Unie potvrdily, že v dané situaci udělení licencí bez maximalizace výnosů, jichž by bylo možno dosáhnout, nepředstavuje poskytnutí státní podpory, jelikož dotyčná opatření byla odůvodněna cíli v oblasti regulace stanovenými ve směrnici 97/13/ES a byla v souladu se zásadou zákazu diskriminace. Naopak ve svém rozsudku ze dne 8. září 2011 ve věci Komise v. Nizozemsko, C-279/08 P, ECLI:EU:C:2011:551, bod 88 a následující body, Soudní dvůr žádné regulatorní důvody, které by odůvodňovaly udělení volně obchodovatelných povolenek na emise bez protihodnoty, nezjistil. Viz rovněž rozsudek Soudního dvora ze dne 14. ledna 2015, Eventech v. The Parking Adjudicator, C-518/13, ECLI:EU:C:2015:9, bod 46 a následující body.

⁽⁴³⁾ Viz rozsudek Soudu prvního stupně ze dne 4. července 2007, Bouygues SA v. Komise, T-475/04, ECLI:EU:T:2007:196, bod 104.

⁽⁴⁴⁾ Rozsudek Soudního dvora ze dne 16. května 2000, Francie v. Ladbroke Racing Ltd a Komise, C-83/98 P, ECLI:EU:C:2000:248, body 48 až 51.

6.1.3. *Selektivita*

- (78) Aby bylo opatření považováno za státní podporu, musí být selektivní, tj. musí zvýhodňovat „určité podniky nebo určitá odvětví výroby“ ve smyslu čl. 107 odst. 1 Smlouvy o fungování EU.
- (79) Opatření, které je předmětem tohoto rozhodnutí (udělení výlučných práv podniku FDJ na dobu 25 let s podmínkou zaplacení odměny ve výši 380 milionů EUR), se týká pouze podniku FDJ.
- (80) Jelikož se jedná o individuální podporu, předpokládá se, že je selektivní. V každém případě je podnik FDJ jediným příjemcem výlučných práv na provozování loteriijních her poskytovaných offline a online a sportovních sázek v místě prodeje.

6.1.4. *Narušení hospodářské soutěže a dopad na obchod*

- (81) Má se za to, že opatření provedené státem narušuje nebo může narušit hospodářskou soutěž, pokud může posílit soutěžní postavení příjemce ve vztahu k ostatním podnikům, s nimiž soutěží⁽⁴⁵⁾. Z praktického hlediska proto narušení hospodářské soutěže ve smyslu čl. 107 odst. 1 Smlouvy o fungování EU obecně existuje tehdy, poskytne-li stát finanční výhodu určitému podniku v liberalizovaném odvětví, v němž existuje nebo může existovat hospodářská soutěž⁽⁴⁶⁾.
- (82) Komise konstatuje, že odvětví hazardních her online (dostihové sázky, sportovní sázky a pokerové hry poskytované online) je od vstupu zákona č. 2010-476 ze dne 12. května 2010 v platnost otevřeno hospodářské soutěži. Podnik FDJ soutěží na trhu sportovních sázek online (kromě dostihových sázek). Jakákoli finanční výhoda spojená s udělením výlučných práv proto může posílit soutěžní postavení podniku FDJ vůči jiným konkurenčním podnikům, zejména na trhu sportovních sázek online.
- (83) V této souvislosti francouzské orgány tvrdily, že opatření nemohlo posílit soutěžní postavení podniku FDJ vůči jiným konkurenčním podnikům.
- (84) Francouzské orgány uvádějí, že i) podnik FDJ má na posuzované činnosti zákonný monopol, což znamená, že na trhu nebo pro trh neexistuje žádná hospodářská soutěž, a ii) že činnosti, které podnik FDJ vykonává na základě svých výlučných práv, představují relevantní trhy odlišné od jiných činností v oblasti hazardních her, které jsou předmětem hospodářské soutěže (dostihové sázky, sportovní sázky a pokerové hry poskytované online).
- (85) Mimochodem od jeho vzniku nic nebránilo podniku FDJ působit v jiných členských státech EU na trzích otevřených hospodářské soutěži nebo soutěžit s jinými provozovateli o výlučná práva v jiných členských státech. Podnik FDJ totiž kromě Francie působí v několika dalších zemích (například v roce 2023 získal podnik Premier Lotteries Ireland, který má výlučná práva na provozování irské národní loterie až do roku 2034). Kromě služeb, na které se vztahují výlučná práva, působí také na několika dalších trzích, například v oblasti sportovních sázek online.
- (86) Opatření tak může narušit hospodářskou soutěž v odvětví hazardních her, zejména na trhu loterií a sportovních sázek.
- (87) Pokud jde kritérium dopadu na obchod, existuje ustálená judikatura, podle které není třeba prokazovat skutečný dopad dotčené podpory na obchod mezi členskými státy; spíše je třeba prozkoumat potenciál podpory ovlivnit tento obchod⁽⁴⁷⁾. V projednávaném případě zákon č. 2010-476 ze dne 12. května 2010 umožnil liberalizaci odvětví hazardních her poskytovaných online vstup provozovatelů z jiných členských států na francouzský trh. Finanční výhoda, které podnik FDJ požívá na základě udělení výlučných práv, může proto ztížit vstup těchto hospodářských subjektů na trh a ovlivnit obchod mezi členskými státy.

⁽⁴⁵⁾ Rozsudek Soudního dvora ze dne 17. září 1980, Philip Morris, 730/79, ECLI:EU:C:1980:209, bod 11. Rozsudek Soudu prvního stupně ze dne 15. června 2000, Alzetta, spojené věci T-298/97, T-312/97 atd., ECLI:EU:T:2000:151, bod 80.

⁽⁴⁶⁾ Rozsudek Soudu prvního stupně ze dne 15. června 2000, Alzetta, spojené věci T-298/97, T-312/97 atd., ECLI:EU:T:2000:151, body 141 až 147; rozsudek Soudního dvora ze dne 24. července 2003, Altmark Trans, C-280/00, ECLI:EU:C:2003:415.

⁽⁴⁷⁾ Rozsudek Soudního dvora ze dne 14. ledna 2015, Eventech v. The Parking Adjudicator, C-518/13, ECLI:EU:C:2015:9, bod 65; rozsudek Soudního dvora ze dne 8. května 2013, Libert a další, spojené věci C-197/11 a C-203/11, ECLI:EU:C:2013:288, bod 76.

- (88) Závěrem se Komise domnívá, že opatření narušuje nebo může narušit hospodářskou soutěž a ovlivnit obchod mezi členskými státy.

6.1.5. Existence hospodářské výhody

- (89) Pro posouzení toho, zda státní opatření představuje podporu poskytnutou podniku podle čl. 107 odst. 1 Smlouvy o fungování EU, je třeba určit, zda toto opatření poskytuje dotyčnému podniku hospodářskou výhodu, díky které nemusí vynaložit náklady, které by za běžných okolností musel hradit ze svých vlastních finančních prostředků, nebo zda poskytuje tomuto podniku hospodářskou výhodu, kterou by za běžných tržních podmínek podnik, tj. bez zásahu státu, nezískal ⁽⁴⁸⁾.
- (90) Pokud jde o udělení výlučných práv, je výhodou, pokud odměna zaplacená příjemcem není dostatečná, aby mohla být považována za odpovídající tržní ceně ⁽⁴⁹⁾.
- (91) V rozhodnutí o zahájení řízení Komise zpochybnila přístup francouzských orgánů k vyčíslení výše odměny (diferenční metoda) a vyjádřila pochybnosti, zda částka 380 milionů EUR odpovídá tržní ceně ⁽⁵⁰⁾. Komise v tomto rozhodnutí uvedla, že odměna zaplacená za udělená výlučná práva se zdá být podstatně nižší než cena, kterou by bylo možné považovat za tržní, což by podniku FDJ poskytlo výhodu.

6.1.5.1. Metodika výpočtu odměny

6.1.5.1.1. Odůvodnění použití diferenční metody pro výpočet odměny za období 2019 až 2044

- (92) V rozhodnutí o zahájení řízení Komise zaujala předběžné stanovisko, že práva, která byla podniku FDJ udělena zákonem PACTE, jsou nová práva vzhledem ke změně právního rámce a novým charakteristikám výlučných práv vyplývajících z reformy (zejména doba trvání práv, splatná odměna a zajištění práv ⁽⁵¹⁾).
- (93) V rozhodnutí o zahájení řízení byly argumenty francouzských orgánů založené na tvrzení, že práva jsou pokračováním stávajících práv, považovány Komisí za neplatné. Komise dospěla k závěru, že systém výlučných práv, který existoval před přijetím zákona PACTE, byl zákonem PACTE podstatně ovlivněn a změněn, takže systém výlučných práv po přijetí zákona PACTE představuje novou podporu.
- (94) Komise konstatuje, že (jak uvedly francouzské orgány po zahájení formálního řízení) výlučná práva podniku FDJ existovala již před zavedením zákona PACTE. Tato práva vyplývala ze zákonů, které předcházely zákonu PACTE, konkrétně z nařízení ze dne 9. listopadu 1978 a ze dne 1. dubna 1985. Zatímco tato nařízení byla zrušena až po přijetí zákona PACTE (a tedy v době, kdy zákon PACTE již byl právním nástrojem pro tato práva), samotná výlučná práva byla pouze změněna, nikoli zrušena. Francouzské orgány rovněž uvedly, že dřívější práva měla „skutečnou ekonomickou podstatu“ v tom smyslu, že podnik FDJ by měl v zásadě nárok na odškodnění, pokud by byla tato práva zrušena. V této souvislosti Komise podotýká, že jak podle starého právního rámce (platného před přijetím zákona PACTE), tak podle nového právního rámce (vyplývajícího ze zákona PACTE) výlučná práva podniku FDJ mohla a stále mohou být zákonně zrušena (s výhradou různých ujednání). V důsledku toho skutečnost, že zákon

⁽⁴⁸⁾ Rozsudek ze dne 11. července 1996, Syndicat français de l'Express international (SFEI) a další v. La Poste a další, C-39/94, ECLI:EU:C:1996:285, body 60 a 61; rozsudek ze dne 29. dubna 1999, Španělské království v. Komise Evropských společenství, C-342/96, ECLI:EU:C:1999:210, bod 41.

⁽⁴⁹⁾ Rozsudek Soudního dvora ze dne 22. května 2003, Connect Austria Gesellschaft für Telekommunikation GmbH v. Telekom-Control-Kommission a Mobilkom Austria AG, C-462/99, ECLI:EU:C:2003:297, body 92 a 93, rozsudek Soudu prvního stupně ze dne 4. července 2007, Bouygues a Bouygues Télécom SA v. Komise, T-475/04, ECLI:EU:T:2007:196, body 101, 104, 105 a 111.

⁽⁵⁰⁾ Podrobné vysvětlení viz 98. až 113. bod odůvodnění rozhodnutí o zahájení řízení.

⁽⁵¹⁾ Bylo zjištěno, že existují nové charakteristiky: i) doba trvání práv (dříve byla udělena na dobu neurčitou, nyní byla udělena na dobu 25 let); ii) existence odměny, která má být zaplacená státu (ačkoli dříve byla práva udělena bez nároku na odměnu, nařízení č. 2019-1060 ze dne 17. října 2019 stanovilo částku 380 milionů EUR jako odměnu za výlučná práva); iii) snížení rizika, že stát změní daňový rámec a rozsah udělených práv (ve srovnání s předchozí situací reforma zajistila výlučná práva a stabilizovala daňový rámec).

PACTE práva podniku FDJ zajistil, nepředstavuje změnu povahy těchto práv. Podobně, jak uvedly francouzské orgány, zákon PACTE nezměnil hlavní charakteristiky práv. Zákon pouze změnil podmínky výkonu těchto práv v souvislosti s privatizací podniku FDJ tím, že změnil daňový rámec, upřesnil dobu trvání práv, přesněji vymezil, které hry spadají do oblasti působnosti výlučných práv, a zřídil regulační orgán⁽⁵²⁾.

- (95) Komise konstatuje, že toto posouzení potvrdila Státní rada ve svých rozhodnutích ze dne 14. dubna 2023 (viz 68. bod odůvodnění⁽⁵³⁾). Státní rada byla rovněž toho názoru, že hry, které podnik FDJ může provozovat na základě výlučných práv podle zákona PACTE, byly stanoveny jasně a podrobně, což znamená, že podnik FDJ v rámci svého monopolu nemůže vyvíjet hry v odvětvích hazardních her a sázek, které jsou otevřené hospodářské soutěži⁽⁵⁴⁾. Názor, že „výlučná práva udělená podniku FDJ na dobu neurčitou byla ukončena a podniku FDJ byla udělena nová licence“, považovala komise CPT za „teoretický scénář, nikoli za scénář stanovený v zákoně PACTE“. Komise CPT rovněž potvrdila, že zákon PACTE výlučná práva podniku FDJ pouze změnil.

6.1.5.1.2. Použití diferenční metody pro výpočet odměny, kterou má zaplatit podnik FDJ

- (96) Ačkoli Komise považuje diferenční metodu za odůvodněnou, s ohledem na pochybnosti uvedené v rozhodnutí o zahájení řízení (viz 26. až 32. bod odůvodnění) zůstává otázkou, zda použití této metody francouzskými orgány vylučuje existenci výhody pro podnik FDJ.
- (97) V rozhodnutí o zahájení řízení vyjádřila Komise pochybnosti ohledně výpočtů, které francouzské orgány provedly při použití diferenční metody. Tyto pochybnosti se týkaly: i) teoretické hodnoty budoucích práv s přihlédnutím k dopadu zákona PACTE (faktický scénář)⁽⁵⁵⁾; ii) teoretické hodnoty budoucích práv bez zohlednění dopadu zákona PACTE (hypotetický srovnávací scénář – metody 1 a 2)⁽⁵⁶⁾ a iii) možnosti podniku FDJ získat odškodnění na základě objektivní odpovědnosti státu (alternativní hypotetický srovnávací scénář – metoda 3).
- (98) Za účelem výpočtu poplatku v době přijetí zákona PACTE francouzské orgány nejprve odhadly hodnotu podnikatelského plánu po přijetí zákona PACTE (faktický scénář) pomocí vypočtené čisté současné hodnoty budoucích výlučných práv. Tento výpočet vycházel z posledního podnikatelského plánu pro činnosti vykonávané v rámci výlučných práv, který byl použit pro ocenění podniku FDJ v souvislosti s jeho uvedením na veřejný trh. Komise konstatuje, že podnikatelský plán po přijetí zákona PACTE byl vypracován realisticky a že je v souladu se skutečností na trhu, neboť vychází z finančních prognóz sestavených na základě posouzení činnosti podniku FDJ osmi finančními institucemi⁽⁵⁷⁾. Kromě toho se regulační a právní parametry, o něž se plán opírá, uplatňují po celou dobu trvání výlučných práv, a to včetně zvláštních daňových opatření pro hry vyplývajících ze samotného zákona PACTE.

⁽⁵²⁾ V této souvislosti Komise rovněž podotkla, že se zdá být věrohodné předpokládat, že podnik FDJ obdrží odškodnění, pokud mu budou tato práva odebrána, zejména s ohledem na precedent ve věci Loto uvedený sdružením UBFT ve 49. bodě odůvodnění. Ačkoli je obzvláště obtížné posoudit potenciální výši uvedeného odškodnění, Komise připouští, že by mohla přesáhnout konkrétní kompenzaci za převod aktiv potřebných k využívání těchto práv, jak je stanoveno v dohodě ze dne 29. prosince 1978, na kterou se odvolala v rozhodnutí o zahájení řízení.

⁽⁵³⁾ Viz rozhodnutí Státní rady ze dne 14. dubna 2023, č. 436434 a 436439. Státní rada nerozhodla o možné existenci státní podpory a pozastavila řízení do doby, než Komise v této věci přijme konečné rozhodnutí. Veřejný zpravodaj Státní rady mezitím shledal, že metoda použitá pro výpočet poplatku je odůvodněná, a nezjistil žádné zjevně nesprávné posouzení, pokud jde o výpočet.

⁽⁵⁴⁾ Rozhodnutí č. 436439, bod 21: „Články L.322-8 až L.322-9-3 zákoníku vnitřní bezpečnosti, ve znění převzatém z usnesení, jasně a podrobně stanoví různé hry, jejich kategorie a rozsahy, které spadají pod výlučná práva udělená podniku LFDJ; navíc výše uvedené odpovídá rozsahu her, které byl podnik LFDJ oprávněn provozovat již podle ustanovení platných před vstupem zákona ze dne 22. května 2019 v platnost“.

⁽⁵⁵⁾ Hodnota práv po přijetí zákona PACTE byla odhadnuta na [...] až [...]EUR v závislosti na váženém průměru nákladů kapitálu a příjmech z výlučných práv.

⁽⁵⁶⁾ Hodnota budoucích práv před přijetím zákona PACTE byla odhadnuta na [...] až [...]EUR.

⁽⁵⁷⁾ Citi, CM-CIC, BNP Paribas Exane, Goldman Sachs, HSBC, Kepler, Oddo BHF a Société Générale.

- (99) Za druhé, francouzské orgány vypočítaly čistou současnou hodnotu budoucích výlučných práv na základě podnikatelského plánu před přijetím zákona PACTE pomocí tří metod a jedenácti různých scénářů, z nichž každý se lišil v závislosti na předpokladech týkajících se výše provize, tj. podílu ze sázek, který případně podniku FDJ po odečtení zvláštních odvodů z hazardních her státu – a tedy v konečném důsledku odměny podniku FDJ – (metoda 1), váženého průměru nákladů kapitálu (WACC) (metoda 2) a odškodnění, které by stát musel zaplatit, pokud by byla výlučná práva v roce 2019 zrušena (metoda 3). Navzdory výslovnému požadavku komise CPT byla metoda 3 byla použita pouze jako doplněk metod 1 a 2.
- (100) Při použití metody diskontovaných peněžních toků (DCF) pomocí váženého průměru nákladů kapitálu (WACC), který se odhaduje na přibližně 7 %, byl pomocí metody 1 (metoda „použití podnikatelského plánu“) posouzen rozdíl v hodnotě výlučných práv podniku FDJ na základě podnikatelských plánů před přijetím zákona PACTE a po jeho přijetí ⁽⁵⁸⁾ ovlivněných několika negativními scénáři způsobenými potenciálními nepříznivými změnami regulačního a daňového rámce v případě, že by nebyl přijat zákon PACTE.
- (101) Druhý podnikatelský plán (před přijetím zákona PACTE, hypotetický srovnávací podnikatelský plán) byl vypracován ve dvou fázích.
- Jeho původním základem byl podnikatelský plán podniku FDJ (s přihlédnutím ke změnám, které přinesl zákon PACTE). Tento výpočet byl následně upraven tak, aby eliminoval různé účinky zákona PACTE (zejména ty, které se týkají zdanění a doby trvání), a bylo tak možné se vrátit k původnímu daňovému a regulačnímu rámci.
 - Dále byl tento podnikatelský plán použit jako základ pro různé scénáře odrážející negativní dopad řady rozhodnutí, která by stát mohl potenciálně přijmout v souvislosti se změnami odvodů státu nebo politiky udělování licencí v oblasti hazardních her.
- (102) Tři scénáře jsou pokračováním rozhodnutí, která se podniku v minulosti skutečně dotkla, například rozhodnutí snížit odměnu podniku nebo nepovolit nové formy hazardních her. Další tři scénáře byly vypracovány na základě statistických údajů s cílem určit, které scénáře jsou nejpravděpodobnější. Těchto šest různých scénářů je shrnuto v následující tabulce.

Tabulka 1

Metoda 1 – Popis šesti scénářů

Scénáře	Popis
1a)	Byly zvažovány různé scénáře zahrnující pokles výše provize podniku podle rozpětí návratnosti vkladů hráčů. V každém scénáři byly daně zvýšeny na různé úrovně v souladu se změnami, které měly na podnik dopad v minulosti, aby se simulovala opatření, která mohl stát zavést podle rámce platného před přijetím zákona PACTE.
1b)	
1c)	
2a)	Pro každý scénář bylo náhodně provedeno 500 simulací, které ukázaly, jak by se mohla vyvíjet výše provize podniku FDJ na základě tří hypotéz týkajících se roční pravděpodobnosti poklesu odměny podniku FDJ.
2b)	
2c)	

- (103) Komise uznává, že těchto šest scénářů vychází z metod odhadu, které jsou relevantní pro výpočet poplatku v této věci.
- (104) Komise navíc uznává, že je ze své podstaty obtížné předvídat, jak se bude vyvíjet výše provize podniku FDJ v dlouhém časovém období ⁽⁵⁹⁾, protože se jedná o regulační proměnnou, která podléhá politickým rozhodnutím.

⁽⁵⁸⁾ Posouzení podnikatelského plánu před přijetím zákona PACTE se týkalo neurčitého období, aby se zohlednila skutečnost, že podle předchozího právního rámce byla výlučná práva teoreticky udělena na dobu neurčitou.

⁽⁵⁹⁾ Ačkoli historické údaje ukazují pokles výše provize v letech 2016 až 2019 a v letech 1997 až 2006, pro druhé období je vzhledem k reformě obtížné provést jakékoli srovnání.

- (105) Metoda 2 (metoda „použití váženého průměru nákladů kapitálu“) se snažila poskytnout přibližný výpočet rozdílu v hodnotě způsobené rozpětím diskontní sazby (za předpokladu, že podnikatelský plán zůstane stejný). Stejně jako metoda 1 si klade za cíl vyčíslit dopad zajištění výlučných práv podniku FDJ a daňového rámce, ale používá jiný přístup (vyšší vážený průměr nákladů kapitálu odráží vyšší úroveň rizika odpovídající méně stabilnímu a předvídatelnému daňovému a regulačnímu rámci). Rozpětí diskontní sazby se vypočítá porovnáním váženého průměru nákladů kapitálu podniků působících ve stejném odvětví, ale s různou úrovní zajištění, pokud jde o jejich regulační rámec. Na podnikatelský plán před přijetím zákona ⁽⁶⁰⁾ byla použita diskontní sazba určená jako vážený průměr nákladů kapitálu zohledňující rizikovou přírážku ve srovnání s váženým průměrem nákladů kapitálu použitým při diskontování podnikatelského plánu po přijetí zákona PACTE. Riziková přírážka byla odhadnuta dvěma způsoby. Ve scénáři 1 byl použit rozdíl mezi hodnotami beta loterijních podniků ([...]) na jedné straně a hodnotami beta podniků provozujících hazardní hry online a sportovní sázky ([...]) na straně druhé, přičemž se předpokládá, že podniky provozující hazardní hry online a sportovní sázky mají vyšší rizikový profil (odvětví otevřené hospodářské soutěži) než loterijní podniky (z nichž některé jsou monopolní). Scénáře 2 a 3 pracovaly s rozdílem v hodnotách váženého průměru nákladů kapitálu zveřejněných analytiky, kteří zkoumají evropské dodavatele energie nebo podniky veřejných služeb, přičemž rozlišovali mezi „neregulovanými“ podniky veřejných služeb ([...]) na straně jedné a podniky, které jsou považovány za regulované a které působí zejména v oblasti distribuce a přepravy energie, na straně druhé. V tomto kontextu je nutné poznamenat, že u těchto regulovaných podniků se předpokládá výrazně nižší rizikový profil. Všechny údaje získané pro různé scénáře pomocí této metody použité na podnikatelské plány poskytují odhad výše poplatku.
- (106) Komise se domnívá, že metoda 2 je relevantní i pro výpočet přibližné hodnoty poplatku. Ačkoli byly zvažovány různé předpoklady váženého průměru nákladů kapitálu (viz 105. bod odůvodnění), podle názoru Komise bylo rozumné, že se francouzské orgány pro účely výpočtu váženého průměru nákladů kapitálu podniku FDJ zaměřily na [...] jako na srovnatelné podniky vzhledem k jejich podobnosti s podnikem FDJ. Srovnání s podniky působícími v odvětví energetiky je rovněž relevantní, neboť rozdíl mezi dodavateli energie a podniky, které působí především v oblasti distribuce a přepravy, je z hlediska rizikového profilu podobný srovnání mezi provozovateli hazardních her online a sportovních sázek a loterijními podniky.
- (107) Metoda 3, „doplňková“ metoda požadovaná komisí CPT, simulovala důsledky teoretického scénáře, v němž se stát a zákonodárce rozhodli ukončit výlučná práva podniku FDJ oproti zaplacení odškodného a následně udělit podniku FDJ provozní licenci na dobu 25 let (což nebylo to, o čem rozhodl zákonodárce při hlasování o zákoně PACTE). Výše poplatku je vypočtena jako rozdíl mezi hodnotou licence (kombinace hodnoty diskontovaných peněžních toků za dobu 25 let a hodnoty odhadnuté na základě podnikatelského plánu podniku FDJ po přijetí zákona PACTE) a výši odškodného vyplaceného podniku FDJ na základě objektivní odpovědnosti státu, která se rovná hodnotě podnikatelského plánu z doby před přijetím zákona PACTE (kombinovaná hodnota peněžních toků diskontovaných pomocí stejného váženého průměru nákladů kapitálu ve výši přibližně 7 % na dobu neurčitou, zahrnující daňový rámec z doby před přijetím zákona PACTE a simulující zhoršující se daňovou situaci, která odráží daňovou nejistotu), vynásobená kompenzační srážkou.
- (108) Komise by ráda zdůraznila, že je velmi obtížné zaujmout stanovisko k opodstatněnosti hypotézy, podle níž by podnik FDJ utrpěl ztrátu a obdržel odškodnění za zrušení svých výlučných a časově neomezených práv. Ačkoli francouzské orgány poskytly důkazy, které naznačují, že teoreticky by podnik FDJ mohl mít nárok na odškodnění, bylo by velmi obtížné stanovit výši tohoto odškodnění, zejména z důvodu obtížnosti posouzení, jak velkou část způsobené „škody“ lze považovat za „neobvyklou“ (108. bod odůvodnění rozhodnutí o zahájení řízení).
- (109) Po analýze výpočtu poplatku pak francouzské orgány předložily rozpětí hodnot, jejichž průměry jsou následující: u metody 1 [...] milionů EUR; u metody 2 [...] milionů EUR; a u doplňkové metody [...] mil. EUR.
- (110) S ohledem na výše uvedené faktory komise CPT uvedla, že přezkoumala předložené faktory dopadu a různé metody předložené francouzskými orgány, a uvedla, že její vlastní posouzení vedlo k částce 380 milionů EUR jako výši poplatku. Francouzské orgány nebyly schopny s jistotou říci, na základě jakých parametrů komise CPT dospěla k částce 380 milionů EUR, ale Francie připomněla, že průměr průměrných hodnot ⁽⁶¹⁾ získaných na základě různých přístupů k oceňování činil 377 milionů EUR, a že se tedy blížil vypočtené výši poplatku.

⁽⁶⁰⁾ Posouzení podnikatelského plánu před přijetím zákona PACTE se týkalo neurčitého období, aby se zohlednila skutečnost, že podle předchozího právního rámce byla výlučná práva teoreticky udělena na dobu neurčitou.

⁽⁶¹⁾ Průměr průměrů je vypočítán tímto způsobem: [...].

- (111) Komise požádala Francii, aby v rámci metod 1, 2 a 3 vypracovala alternativní metodu (metoda 4) pro výpočet poplatku na základě teoretického alternativního scénáře, vzhledem k její obavě týkající se doby trvání výlučných práv v případě, že by nebyl přijat zákon PACTE (hypotetický srovnávací scénář). V rozhodnutí o zahájení řízení (106. a 107. bod odůvodnění) Komise vyjádřila pochybnosti o přiměřenosti základního předpokladu v hypotetickém srovnávacím scénáři, podle kterého by podnik FDJ mohl využívat svá práva po neomezenou dobu za stejných podmínek.
- (112) Metoda 4 je založena na revidovaném časovém rámci pro výlučná práva v hypotetickém srovnávacím scénáři a v důsledku toho na úpravách výše provize v čase, přičemž podrobnosti jsou uvedeny v následujících odstavcích.
- (113) V metodě 4 je stanoveno 25leté období, během kterého by platily podmínky před přijetím zákona PACTE pro výlučná práva. To je konzervativnější než hypotéza použitá ve třech původních metodách, které předpokládají, že v případě, že by nebyl přijat zákon PACTE, podnik FDJ by nadále využíval všechna svá výlučná práva bez časového omezení a za stejných podmínek.
- (114) Podle názoru Komise není jisté, zda by podnik FDJ mohl využívat svá výlučná práva podle rámce před přijetím zákona PACTE po neomezenou dobu, i kdyby zákon PACTE nebyl přijat, zejména vzhledem k tomu, že byl regulační rámec v minulosti pravidelně upravován a že se Francie při zavádění zákona PACTE skutečně rozhodla omezit dobu trvání výlučných práv (na 25 let), když byla většina kapitálu podniku FDJ převedena do soukromého sektoru. Metoda 4 umožňuje zohlednit tuto nejistotu tím, že do hypotetického srovnávacího scénáře – případ, že by nebyl přijat zákon PACTE a podnik FDJ by nebyl zprivatizován – začlení předpoklad, že by jeho výlučná práva přesto skončila po 25 letech. S ohledem na hospodářský vývoj (např. vznik provozovatelů hazardních her online po liberalizaci v roce 2010) se Komise domnívá, že doba trvání 25 let je realističtější než neurčitý časový rámec. To lze považovat za konzervativní vzhledem k tomu, že do roku 2019 platila výlučná práva již od 70. let 20. století, tedy více než 40 let.
- (115) Na základě těchto skutečností je metoda 4 založena na hypotetickém srovnávacím scénáři se stanovenou dobou trvání 25 let. To zmírňuje první negativní dopad zákona PACTE na hodnotu výlučných práv, který francouzské orgány zohlednily v metodách 1, 2 a 3 (viz bod odůvodnění 22 písm. a)), v souladu s pochybnostmi, které Komise vyjádřila ve 106. a 107. bodě odůvodnění rozhodnutí o zahájení řízení.
- (116) Tento scénář je zjevně konzervativnější než scénáře vypracované komisí CPT na základě metod 1, 2 a 3, a to vzhledem k ukončení kladných peněžních toků po 25 letech.
- (117) Metoda 4 však zahrnuje další úpravu, a to změnu odměny (výše provize) obdržené podnikem FDJ ve scénáři před přijetím zákona PACTE. Na žádost Komise zaslaly francouzské orgány upravené parametry výše provize s ohledem na teoretický scénář 25leté doby trvání výlučných práv.
- (118) V situaci, kdy by výlučná práva mohla skončit dříve (po 25 letech místo neomezeného trvání), by podnik FDJ nesl relativně větší finanční riziko, protože by měl méně času na dosažení výnosů. Za těchto okolností by bylo možné tvrdit, že výše provizí (a tedy i odměna podniku FDJ) by klesly méně než v situaci, kdy by práva trvala po neomezenou dobu.
- (119) Změny výše provize vycházejí z předpokládaného nárůstu vsazených částek, v souladu s prognózou v podnikatelském plánu použitým pro výpočet poplatku⁽⁶²⁾. Za tímto účelem francouzské orgány odkázaly na předpoklady použité v jiných metodách a upravily četnost snižování výše provize, aby zohlednily skutečnost, že výlučná práva skončí po 25 letech.
- (120) Komise se domnívá, že zakládat hypotetický srovnávací scénář v případě, že by zákon PACTE nebyl přijat, na předpokladu, že by práva byla časově omezena (jinými slovy, vycházet z toho, že by podnik FDJ i nadále těžil z podmínek před přijetím zákona PACTE, ale pouze po dobu 25 let, tj. do roku 2044), je konzervativní přístup k určení neexistence podpory.

⁽⁶²⁾ V minulosti ministr pro rozpočet výše provize podniku FDJ pravidelně měnil (v letech 1997 až 2016 podle kategorie hry, od roku 2016 pak podle rozpětí návrtnosti vkladů hráčů). Kromě toho, že tyto změny reagovaly na širší hospodářský vývoj, odrážely také změny ve výši sázek hráčů.

- (121) Komise se domnívá, že existuje důvod předpokládat, že výše provizí by se v případě časově omezeného scénáře nesnížily tak výrazně vzhledem k tomu, že práva jsou v podnikatelském plánu před přijetím zákona PACTE omezena na 25 let. Komise je toho názoru, že doba trvání práv a výše odměny jsou koncepčně propojeny a že tento faktor ovlivňuje jak odměnu, tak ziskovost podniku FDJ. Komise dále konstatuje, že Francie změnila pouze četnost snižování výše provize, což odpovídalo předpokládanému nárůstu vsazených částek a úpravám provedeným před zavedením zákona PACTE.
- (122) Z předpokladů, na nichž je založena metoda 4, vyplývá pro práva v hypotetickém srovnávacím scénáři (v případě, že by zákon PACTE nebyl přijat) hodnota [...] EUR.
- (123) Vzhledem k tomu, že hodnota práv ve faktickém scénáři (po přijetí zákona PACTE) činí [...] EUR, podle metody 4 činí výše poplatku 477 milionů EUR, což je o 97 milionů EUR více než 380 milionů EUR vypočtených komisí CPT.

6.1.5.1.3. Závěr

- (124) Závěrem lze konstatovat, že odměna vypočtená metodou 4 činí 477 milionů EUR, což je o 97 milionů EUR více než odměna vypočtená komisí CPT (380 milionů EUR).
- (125) Komise konstatuje, že za účelem zajištění, že se nejedná o podporu, se Francie zavázala zvýšit poplatek o 97 milionů EUR v porovnání s odměnou vypočtenou komisí CPT.

7. ZÁVĚRY

- (126) Komise dospěla k závěru, že udělení výlučných práv podniku FDJ podle zákona PACTE neposkytlo podniku La Française des Jeux hospodářskou výhodu.
- (127) Opatření proto nepředstavuje státní podporu ve smyslu čl. 107 odst. 1 Smlouvy o fungování EU,

PŘIJALA TOTO ROZHODNUTÍ:

Článek 1

Opatření zavedené Francouzskou republikou ve prospěch podniku La Française des Jeux, navýšené o 97 milionů EUR, nepředstavuje podporu ve smyslu čl. 107 odst. 1 Smlouvy o fungování Evropské unie.

Článek 2

Toto rozhodnutí je určeno Francouzské republice.

V Bruselu dne 31. října 2024.

Za Komisi
Margrethe VESTAGER
výkonná místopředsedkyně